

LAB-ADA

LAB for Adults non-formal Digital Awareness

**Мапирачка рамка за
подобрување на учењето кај
нискоквалификуваните возрасни**

Извештај од Деск Истражување

2023

Содржина

РЕЗИМЕ	3
ВОВЕД	4
ЕВРОПА И НИСКОКВАЛИФИКУВАНИТЕ ВОЗРАСНИ	7
РАМКИ НА ДИГИТАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ И НКВ	10
ПАРТНЕРСКИ ЗЕМЈИ И НКВ	13
ЛИТВАНИЈА	13
ИТАЛИЈА	13
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	14
ГРЦИЈА	15

**Co-funded by
the European Union**

Овој проект е финансиран со поддршка од Европската комисија.

Оваа публикација ги одразува само гледиштата на авторот и Комисијата не може да биде одговорна за ништо употреба што може да се направи на информациите содржани во него.

Вовед

Повеќето нискоквалификувани возрасни лица учествуваат во учењето за да ја унапредат својата кариера (види подолу). Сепак, можностите за учење не секогаш ги опремуваат со вештините потребни за пазарот на трудот. Само двајца од тројца возрасни сметаат дека учеството на обуката им помогнало да постигнат позитивни резултати од вработувањето, како што се подобри резултати на нивната сегашна работа, унапредување, добивање (нова) работа или повисока плата. Работевме за да го направиме учењето на возрасните поинтересно и порелевантно за возрасните со ниски вештини. Во ваква средина, на возрасните со ниски вештини им е потребна поддршка за да ги идентификуваат нивните потреби за обука и да разберат кој тип на обука е најсоодветен за нив. Дополнително, им треба совет како да се справат со која било бариера за учество, вклучително и ограничени финансии, недостаток на време поради семејните обврски и оддалеченоста до локацијата за обука. Вакви сеопфатни услуги за совети и насоки конкретно насочени кон возрасни со ниски вештини се ретки. Така, идејата е да се приспособат некои совети користејќи различни медиуми како книги или интерактивни ресурси или видеа и насоки за помош.

Според ОЕЦД, „возрасните со ниски основни вештини се поединци на возраст од 25-64 години со слабо познавање на писменост, математика или и двете (Erwachsene mit geringen Grundkompetenzen). Ниското владеење се дефинира како бодување на ниво 1 за димензиите на писменоста и/или математиката на Анкетата за возрасни вештини (PIAAC). Тоа се возрасни кои најмногу разбираат кратки текстови на познати теми и/или се способни да прават едноставна математичка обработка како што се пресметки во еден чекор“. Исто така, „возрасни со ниски нивоа на квалификации се лица на возраст од 25-64 години чие највисоко образовно ниво е најмногу пониско средно образование (ISCED 0-2) (Geringqualifizierte). Во германскиот контекст, овие возрасни лица го напуштиле образованието по задолжителното сеопфатно училиште или порано (Primär- und Sekundarbereich I) и најмногу имаат завршено средно образование (Realschulabschluss/ Mittlere Reife). Тие немаат завршено целосна стручна квалификација“. (Извор: ОЕЦД, 2019 г, [Правилно добивање на вештини: Ангажирање на нискоквалификувани возрасни лица во учењето](#))

Сл. 1: Мегатрендите влијаат на светот на работата [OECD 2019](#))

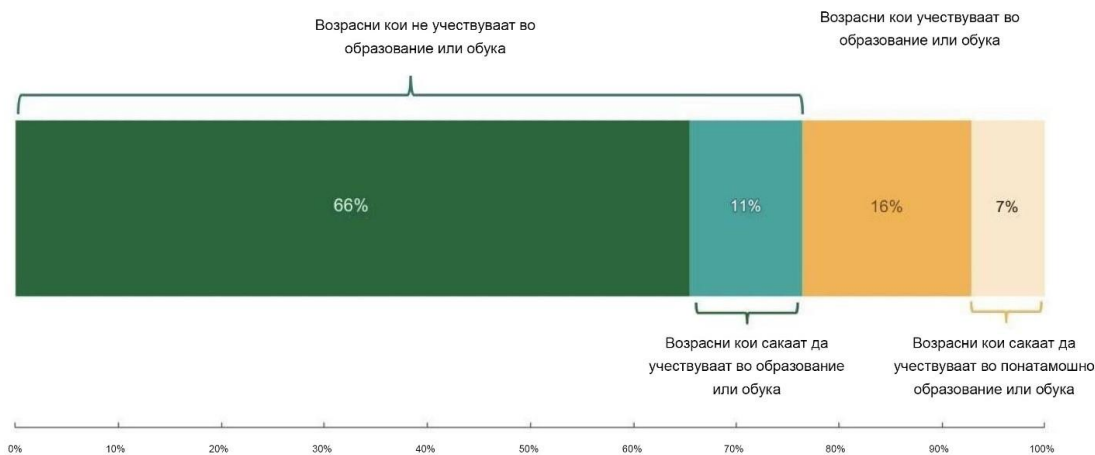
Ниските дигитални вештини се сметаат за пречка за општествено и економско учество на возрасните и претставуваат дополнителна димензија на ниските вештини. Според ОЕЦД (2019[5]), „повеќе од еден од пет возрасни лица во ОЕЦД има ниски вештини. 22% од возрасните во земјите на ОЕЦД имаат ниско ниво на образование, а уште повеќе возрасни имаат ниски когнитивни вештини. Во просек, 26,3% од возрасните можат најмногу да завршат некои основни читачки и/или математички задачи во оние земји за кои се достапни податоци. Да им се овозможи да се усовршат за променливиот свет на работа е голем предизвик“. Важно е да сенапомене дека многу возрасни лица со ниски вештини се сè друго освен „ниско квалификувани“: тие може да имаат ниско ниво на писменост, но во исто време поседуваат низа други вредни вештини како што е способноста да возат различни возила или грижата за клиентите. Исто така, некои возрасни може да имаат „ниски“ нивоа на квалификации, но можеби имаат стекнато некои различни вештини во текот на годините на работно искуство кои се еквивалентни на оние поврзани со формалните квалификации.

Учеството во образованието и обуката за возрасни им помага на луѓето да ја најдат, задржат и понатаму да се развиваат во нивната работа. Сепак, возрасните со ниски вештини имаат помали шанси да учествуваат во учењето на возрасните од оние со повисоки вештини. Според податоците на PIAAC, само 20% од возрасните со ниски вештини учествуваат во учењето на возрасни поврзани со работата. Учеството на возрасните со средни и повисоки вештини е многу поголемо (37% и 58% соодветно). Една од клучните причини за овој јаз во учеството е тоа што на возрасните со ниски нивоа на вештини им е потешко да ги препознаат нивните потреби за учење и оттука имаат помала веројатност да бараат можности за обука (Windisch, 2015). Според податоците од анкетата за образованието на возрасните (AES) од 2016 година, 11,6% од нискоквалификуваните возрасни барале можности за учење во споредба со 35,5% од возрасните со високи нивоа на вештини.

Дали знаеше?

Според податоците на PIAAC, повеќе од 3/4 или 77% возрасни лица со ниски вештини во ОЕЦД не учествуваат во образование и обука поврзана со работата во која било дадена година. Оваа група опфаќа 66% од возрасните кои не сакаат да учествуваат во учењето и 11% кои би сакале, но не од различни причини.

Учество и неучество во учењето

Забелешка: Просек на земји на ОЕЦД кои учествуваат во PIAAC; формално и неформално образование и обука поврзана со работата; вкупно >100% поради заокружување.
Извор: податоци на PIAAC (2012,2015).

Сл. 2: Учество и неучество во учење (Извор: [OECD 2019](#))

Нискоквалификуваните возрасни можат да се најдат во т.н „стапица со пониски вештини“. Многумина имаат позиции на ниско ниво со ограничени можности за развој, често влегуваат и излегуваат од невработеност и често може да очекуваат ограничен бенефит од обуката, како што се повисоки плати или пристап до подобри работни места“ (OECD, 2017a; Burdett и Smith, 2002).

Во повеќето земји на ОЕЦД, возрасните имаат избор помеѓу многу различни можности за учење. Овие можат да варираат од програми за стекнување формално основно и општо образование, преку сертифицирани кратки курсеви за стекнување специфични вештини, до можности за неформално учење на работното место. Постојат многу различни даватели и пристапи кон наставата и учењето. Предизвик за секој возрасен е да се снајде во многуте понуди, особено оние со пониски вештини.

Нискоквалификуваните возрасни имаат потреба од поддршка за да ги идентификуваат нивните потреби за обука и да разберат кој тип на обука е најсоодветен за нив. Дополнително, им треба совет како да се справат со која било бариера за учество, вклучително и ограничени финансии, недостаток на време поради семејните обврски и оддалеченоста до локацијата за обука. Сепак, таквите сеопфатни услуги за совети и насоки конкретно насочени кон возрасни со ниски вештини се ретки.

ЕВРОПА И НИСКОКВАЛИФИКУВАНИТЕ ВОЗРАСНИ

Следната табела ги прикажува избраните европски програми споредени со критериумите што тие ги исполнуваат:

Држава	Наслов	Генерален критериум				Специфичен критериум			
		Г К 1	Г К 2	Г К 3	Г К 4	Г К 1	Г К 2	Г К 3	Г К 4
Добри практики									
Австрија	Иницијатива за образование за возрасни (Erwachsenenbildung)	X	X	X	X	X	X	X	
Франција	Лична сметка за обука (Compte personnel de formation CPF)	X	X	X	X	X		X	X
Германија	Програма за тренинг на работа (welterbildung geringqualifizierter und beschäftigter älterer arbeitnehmer in unternehmen - WeGebAu))	X	X	X	X	X		X	X
Италија Ломбардија	Уникатна работна сила (Dota Unica Lavoro, DUL)	X	X	X	X	X		X	X
Ирска	Мрежа на вештини (Skillnet)	X	X	X	X	X		X	X
Холандија	Учење јазик на работа (Taal op de werkvloer)	X	X	X	X	X	X	X	
Норвешка	Додатни вештини (SkillsPlus)	X	X	X	X	X	X	X	X
Португалија	Иницијативата нова можности (iniciativa novas oportunidades - NOI)	X	X	X		X	X	X	X
Португалија	Програма Qualifica	X	X	X		X		X	X

Обединето Кралство	Синдикален фонд за учење (ULF)	X	X	X	X	X	X	X	
Обединето Кралство	Преглед на кариерата во средината на животот (Mid life career review)	X	X	X			X	X	X

Ветувачки практики									
Австрија	Работнички фондации (Arbeitsstiftungen)	X	X	X	X	X			X
Шпанија	Vives Emplea: тимско зајакнување за работна интеграција	X	X	X		X			X
<p>Видете Анекс 1 за опис на секоја пракса и извори за тоа</p> <p>Легенда: ГК1: Ефективност ГК2: Јасност ГК3: Конзистентност ГК4: Одржливост СК1: Добрата пракса била успешна во координација, соработка, поддршка и подобрена комуникација помеѓу сите вклучени организации. СК2: Добрата пракса усвоила цврсти и соодветни методолошки и дидактички начини да ги стимулира и вклучи возрасните и преку поддржувачки систем со насоки. СК3: Добрата пракса има флексибилна структура за да се приспособи кон различни потребни на целната група. СК4: Добрата пракса осигурува признавање на претходното учење и валидација на резултатите од учењето, независно дали е од формално или неформално учење.</p>									

Сл. 3: Учење на возрасни: зајакнување на возрасните преку усовршување и преквалификување (Извор: [Цедефон, 2020 година](https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf) https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf)

Француската лична сметка за обука, на пример, воведува индивидуализирана шема за финансирање на обука која е отворена за сите економски активни лица и е целосно пренослива во текот на работниот век на поединецот, од моментот кога ќе влезат на пазарот на трудот до пензионирањето. CPF во моментот е единствениот пример на меѓународно ниво на индивидуален начин на учење каде што поединците со текот навремето ги градат правата за обука“. (Извор: [Работни документи за социјална, вработување и миграција на ОЕЦД](#)).

„Истражувањето спроведено од Centrum Taal en Onderwijs (СТ&О) меѓу 400 наставници на холандски L2 ја покажува претпоставката на наставниците дека учениците силно ја ценат употребата на ИКТ, иако употребата на ИКТ во часовите по холандски во живо сè уште не е вообичаена практика во Фландрија: 20,5 % од наставниците често или секогаш користат ИКТ во училиштата; 30,8% никогаш не користат ИКТ, поради недостаток на сместување (60%) и време (61,8%). Понатаму, 57,7% од наставниците се чувствуваат

разумно компетентни во користењето на ИКТ. Овие бројки се во целосен контраст со проценките на наставниците дека околу 80% од учениците силно ја ценат употребата на ИКТ. (Бербен, Дријконинген, Фринс, Хоубен и Ван Ден Бранден, 2012 година).

Друго истражување, спроведено од Vrije Universiteit Brussel (VUB) (DePryck, Zhu, Van Laer, Kupriyanova-Ashina, & Cools, 2013 година), се фокусира на искуството на холандските ученици L2 во образованието за возрасни. Резултатите покажуваат дека 41,9% од испитаниците во (CVO; фокусирање на ученици со повисоко ниво во учењето) на високо ниво на владеење имаат искуство со мешано или учење на далечина и истиот дел има предност за комбинирано учење. Во нивоата A1, A2 и B1, повеќе од 90% од испитаниците изразуваат предност за учење во живо. Малку повеќе од еден во четири студенти не се заинтересирани за комбинирано учење; На 40% би им било интересно, под услов да можат да учат на лице место во OLC (отворен центар за учење) со насоки и 31% се заинтересирани да учат онлајн дома. Центрите за основно образование (CBE; фокусирајќи се на нискописмени ученици) не прават разлика помеѓу учењето холандски и другите предмети. 62,3% од испитаниците се заинтересирани да учествуваат во дел од курсот онлајн во OLC и околу 16% се заинтересирани да учат онлајн дома или во нивната затворска ќелија. (De Paere et al. 2018).

„[...] Фрекингот (неодамнешен технолошки пробив во индустријата за нафта и гас) значително ја зголеми релативната побарувачка за помалку образована машка работна сила и ја зголеми стапката на напуштање на средното училиште кај тинејџерите од машки пол, и во целост и во однос на жените. Проценките укажуваат дека, без фрекинг, стапката на откажување од образование кај тинејџерите би била 1 процентен поен пониска во периодот 2011–15 година на просечниот пазар на труд со резерви од шкрилци, што имплицира еластичност на запишувањето во училиштата во однос на приходите под историските проценки. (Касио и Нарајан, 2022 година).

„Способностите на постарите луѓе да разберат и креираат медиумска содржина, особено како граѓани, добија помалку внимание и покрај акцентот на истражувачите за медиумска писменост на учеството на поединците воопштеството (Hobbs, 2010; Livingstone et al., 2012) и производството на креативната и разиграна медиумска содржина (на пример, Cannon et al., 2018). Кога се толкува во светло на неодамнешното истражување кое го нагласува недостатокот на здравје и писменост за дигитални вести кај постарите луѓе (Eronen et al., 2019; Guess et al., 2019), ова откритие јасно укажува на празнина во истражувањето за интервенции за медиумска писменост“. (Раси, 2021). „Многу возрасни перспективи за учењето, иако се нарекуваат теории, во голема мера немаат докази што доведуваат до тоа тие да станат теории. Така, останува потребата за емпириски докази за овие теории и нивните улоги во онлајн наставата. Споредбите на примената на овие теории за возрасни ученици во онлајн наставата исто така би биле корисни за утврдување на ефективноста на различните теории за учење во различни ситуации за учење на возрасни. (Бригер и сор., 2020).

„Возрасните се под притисок да станат доживотни ученици опремени со технолошки вештини и флуентност со информатичките и комуникациските технологии (ИКТ; Светска банка, 2003 година). Под овие околности, поголем број на возрасни се враќаат да се вклучат во активности за учење, а тоа исто така значи дека има поголема разновидност кај оваа популација на ученици (Хана, 2017; Касворм, 2003; Виланс и Сери, 2011). (Роџерс-Шо и сор., 2018).

Saar (2017) теоретски издвои седум типови земји за учење на возрасни, кои одговараат на типологијата на земјазасновани на сорти на капитализам, режими на социјална држава и нивните проширувања. (Бојацијева и др. 2018).

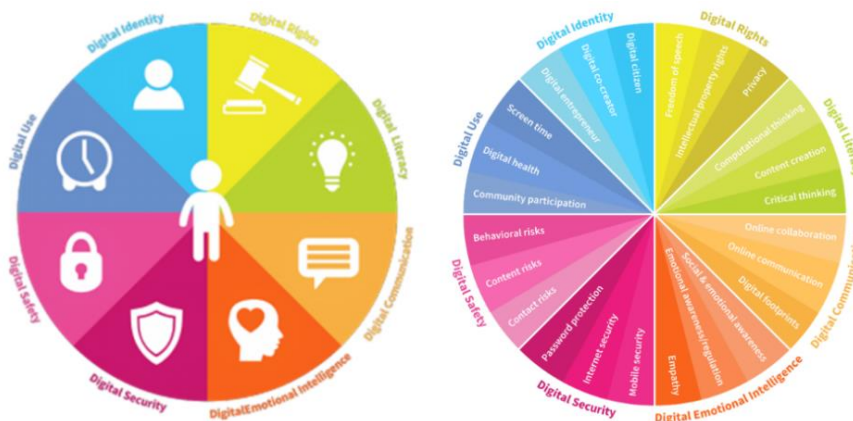
Конципирањето и проценката на образованието за возрасни како заедничко добро обезбедува нова перспектива за разбирање и проценка според тоа како се развива образованието на возрасните во различни земји и во различни институционални, социо-економски и културни контексти. (Бојацијева и др., 2018)

Рамки на дигитални компетенции и нискоквалификуваните возрасни лица

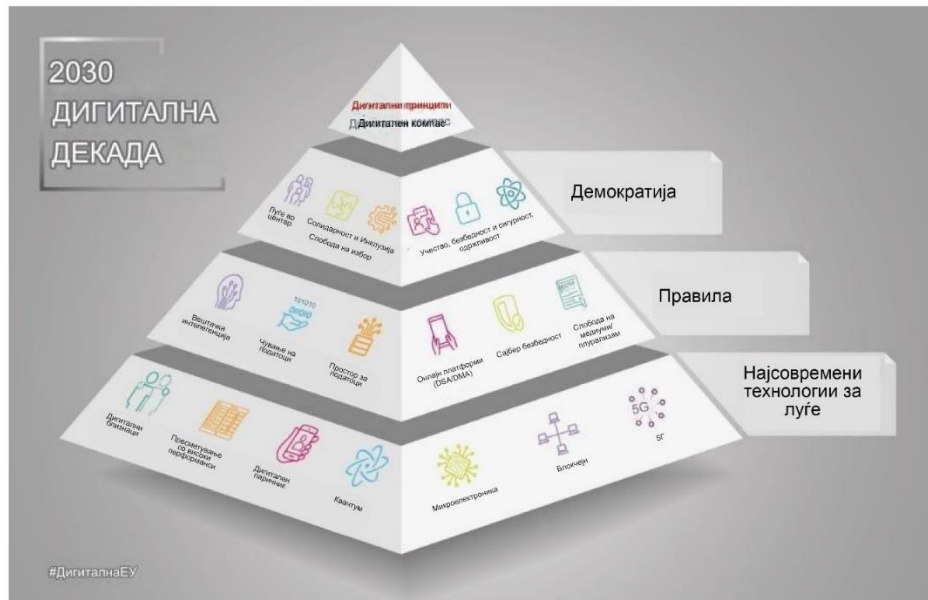
Во согласност со "[Рамката за дигитални компетенции за наставници, ученици и граѓани](#)" на УНЕСКО, поврзани со дигиталните знаења, вештини и атрибути кои се сметаат за својствени за да се биде дигитално „компетентен“, има разновидни рамки за дигитални компетенции и дигитални стратегии развиени на континентално, национално и регионално ниво. Експертската работна група на LAB-ADA (EWG) проучуваше многу од овие 20+ дигитални рамки и го фокусираше ова истражување на следните 7 рамки.

1. ОЕЦД -[Иднина на образованието и вештините 2030 година](#)
2. Светски економски форум -[Образование, вештини и учење](#)
3. Дигитална интелигенција (DQ):[Глобален стандард за дигитална писменост, дигитални вештини и дигиталнаподготвеност](#)

Сл. 4: Моделот DQ се фокусира на збир на социјални, емоционални и когнитивни способности кои им овозможуваат на поединците да се соочат со предизвиците и да се прилагодат на барањата на дигиталниот живот

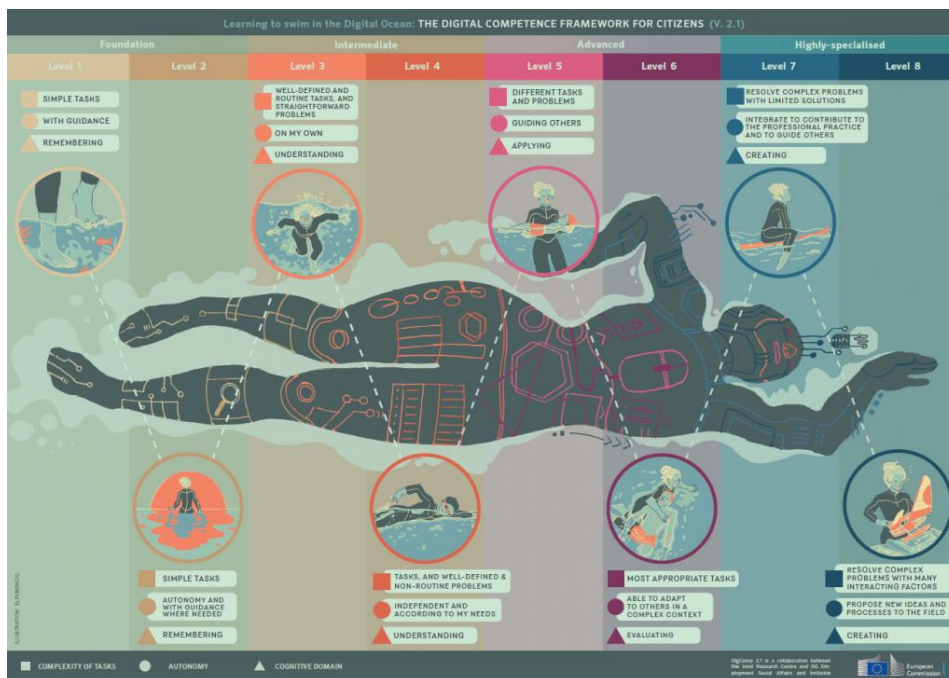
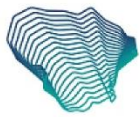
[Европска дигитална декада \(2030\)](#) е сеопфатна рамка која ќе ги води сите активности поврзани со дигиталната сфера. Целта на Дигиталната декада е да обезбеди сите аспекти на технологијата и иновативноста да работат за луѓето. Главниот пристап на „[Градење на дигитална компетентност холистички](#)“ се моментално изразени со Европската рамка за дигитални компетенции (DigComp) која е имплементирана како референтна алатка за едукаторите, како и за самостојно учење. Развојот на наставниците е поддржан од Европската рамка за дигитална компетентност на едукаторите (DigCompEdu). Европската комисија лансираше нови рамки за поддршка на клучната компетентност за претприемништво (EntreComp), а од неодамна и рамката на компетенции за лични, социјални и учење за учење на клучните компетенции (LifEComp), како и GreenComp - референтна рамка за компетенции за одржливост, поради побарувачката за рамки и алатки за компетентност.

Сл. 5: ЕУ хуманоцентрична, одржлива визија за дигиталното општество каде

Следниве се примери од ЕУ за рамки за дигитални компетенции, кои LAB-ADA експертската работна група може да ги поврзе со возрасните со пониски вештини:

4. DigComp: joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
5. DigCompEdu: ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
6. EntreComp: ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317
LifeComp: joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_en
publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC120911

Слика 6: DigComp Концептуален Референтен Модел и DigComp Рамка 2.2 (Извор: DigComp 2010-2022 година)

ПАРТНЕРСКИ ЗЕМЈИ И НИСКОКВАЛИФИКУВАНИ ВОЗРАСНИ

Литванија

Според УНЕСКО¹, „Литванскиот центар за образование и информирање на возрасните е државна институција која работи под Министерството за образование и наука на Република Литванија. Центарот е основан од Министерството како една од главните институции кои помагаат во координацијата и спроведувањето на средствата за националната стратегија за доживотно учење. Мисијата е да се осигура дека општеството треба да има повеќе можности да учествува во континуираното учење преку давање помош за возрасните во образованието“. Главните прашања на политиката се „да се обезбеди помош на возрасните во сферата на образованието поврзана со континуирано учење, да се акумулираат податоци и постојано да се ажурираат базите на податоци за можностите за продолжување на образованието, за институциите и програмите што ги обезбедуваат овие услуги, како и ширење на релевантни информации за овие нешта за општеството во целина, да се истражува и анализира статусот на континуираното образование и потребите во земјата, елаборираат и спроведуваат проекти поврзани со развојот на можностите за образование на возрасни, учествуваат во уредување на стандардни законски проекти кои се поврзани со системот за доживотно учење, составуваат методолошки, обуки и материјали за учење, како и да ги организираат своите издавачки активности. Имплементација на национални стратегии“.

Во Литванија беше организирана национална кампања за неформално образование, насловена како „Денови на постарите лица на Интернет“, каде семинари на Интернет, експерти од различни области и познати личности од Литванија споделуваат знаење и искуство за придобивките од Интернетот и технологијата во различни области. По емитувањето, учесниците можат да го применат своето знаење во пракса преку различни задачи. Целта на оваа иницијатива е да ги заинтересира и поттикне постарите лица во Литванија да користат модерни паметни технологии, на пр. услуги, критички да оценуваат информации, да ги подобруваат нивните дигитални вештини.

Италија

Во Италија, образованието за возрасни се промовира од CPIA (Провинциски центри за образование на возрасни) основани со Претседателскиот декрет 263 од 29 октомври 2012 година. Провинциските центри за образование на возрасни (CPIA) се основачки елемент на италијанскиот образовен систем. Образованието кое трае цел живот, доживотното учење, не може и не смее да се дефинира како додаток, туку мора да биде неопходното дополнување на способноста за живеење и работа. Школувањето не завршува на осумнаесет години, туку продолжува во текот на нашите животи. Последните две години (2020-2022) не научија на важноста на технологијата, нејзината моќ и нејзината основна улога во градењето на заедницата. Обраќајќи им се директно на возрасните, CPIA ќе бидат повикани да играат улога на централен столб во развојот на дигиталните компетенции во наредните години. На дневна основа, CPIA демонстрираат дека се чувари на демократијата,

CPIA сочинуваат тип на автономна образовна институција со свој персонал и специфична наставна и организациска поставеност. CPIA се поделени на „мрежи на територијални услуги“ структурирани на три нивоа: Ниво А: Административна единица; Ниво Б: Наставна единица; Ниво Ц: Единица за обука. Од административна гледна точка, CPIA е поделена на централна локација и точки за испорака на прво ниво (поврзани локации) каде што се имплементираат патеки за учење на прво ниво, писменост и италијански јазик. Овие точки за испорака на прво ниво се идентификувани од регионите. CPIA, од организациско-дидактичка гледна точка, се однесува на второстепените училишни институции кои спроведуваат курсеви за образование на возрасни од втор степен. Овие точки за испорака од второ ниво се „закачени“ во средношколските институции од второто ниво (оперативни локации) идентификувани по региони. CPIA може да ја прошири понудата за обука со склучување договори со локалните власти и други јавни и приватни ентитети, особено со капацитети за обука акредитирани од регионите. Ова се иницијативи за подобрување на вештините за граѓанство, а со тоа и вработливоста на населението. CPIA во Италија е 130. Број на студенти: 2017-18: 178.000; 2018-19: 176.000; 2019-20: 154.000.

Пред реорганизацијата во 2012 година, основното и средното образование за возрасни се спроведуваше во Постојаните територијални центри (ЦТП), а средното образование беше обезбедено со вечерни курсеви активирани на ниво на средни училишта. Реорганизацијата имаше за цел да се даде единство на системот за образование на возрасни и да се надминат некои критични прашања, вклучително и ригидноста на системот и организацијата на курсевите, кои имаа капацитети кои беа премногу слични на оние на утринските курсеви; недостатокот на административна, образовна и организациска автономија на објектите; отсуство на интегриран систем за учење на далечина; и недостатокот на органски систем на кредити и сертификати. Клучните елементи на реорганизацијата беа: подигање на образовните нивоа на корисниците со пониски вештини,

Националната рамка на квалификации е воспоставена со меѓуминистерски декрет (Министерство за труд и Министерство за образование) од 8 јануари 2018 година како алатка за опис и класификација на квалификациите издадени во рамките на Националниот систем за сертификација на компетенции. Таа го претставува националниот уред за упатување на италијанските квалификации кон Европската рамка на квалификации, со функција на поврзување на италијанскиот систем на квалификации со системите на другите европски земји. Исто така, има за цел да ги координира и зајакне различните системи кои придонесуваат зајавната понуда на доживотно учење и услуги за идентификување и потврдување на вештините (добиени преку формални, неформални и неформални активности). Покрај тоа, НРК го зајакнува Договорот за индивидуална обука, клучен елемент на образованието за возрасни (инструмент кој има намера да ги промовира националните политики за доживотно учење кои ќе ги зајакнат почнувајќи од реконструкцијата на индивидуалната историја на наученикот и приспособување на тој образовен пат кон тоа). Кон Договорот за обука е приложен Сертификат за признавање на кредити за персонализираниот курс.

Република Северна Македонија

Владата на Република Северна Македонија го основа Центарот за образование на возрасни, национална јавна установа. Мисијата на Центарот е да промовира функционален, модерен и компатибилен со ЕУ систем за образование на возрасни во контекст на доживотното учење кој обезбедува висококвалитетно учење и можности за квалификација за задоволување на потребите на целото население, подобрување на вработливоста и претприемништвото, задоволување на потребите на пазарот на труд и придонесуваат за економски, социјални личен развој. Клучните цели на оваа институција се да придонесе во реализацијата на социјално-економската потреба на Северна Македонија, да одговори на потребите на пазарот на трудот и да им помогне на поединците во нивниот личен развој.

Главните обврски на институцијата се усогласување и интегрирање во јавните интереси и интересите на социјалните партнери во образованието на возрасните во Република Северна Македонија и координација на соработката со меѓународните институции и организации во областа на образованието на возрасните. и доживотното учење. Институцијата обезбедува и квалитетен систем за образование на возрасните во согласност со европските стандарди и практики, преку стандарди и критериуми кои ќе овозможат квалитетно образование на возрасните, формално и неформално, производство на квалитетна и конкурентна работна сила на пазарот на трудот, преку поддршка на социјалното партнерство.

Центарот за образование на возрасни е одговорен за верификација на посебни програми за образование на возрасни (програми за неформално образование на возрасни) со цел да се зголеми квалитетот на неформалното образование на возрасни. Од 2010 година Центарот за образование на возрасни спроведува владина програма за средно стручно образование за возрасни кои завршиле само основно образование на национално ниво. Исто така, Центарот за образование на возрасни води различни активности за унапредување на образованието на возрасните. Една од најважните манифестации се Деновите на доживотно учење што Центарот ги организира секоја година во соработка со Меѓународната канцеларија на ДВВ во Северна Македонија. Советниците за одржливост е програма за стручно образование и обука развиена од Eco Logic, потврдена од Центарот за образование на возрасни, која првично започна како дел од проектот на ЕУ за инклузивни пазари на труд за одржлив развој на заедницата. Програмата опфаќа 12 модули кои му обезбедуваат на приправникот компетенции и вештини потребни за давање консултантски и советодавни услуги за бизниси, домаќинства и поединци. Оваа програма опфаќа теоретски и практичен дел во рок од 245 часа од кои 72 се за теорија, 140 за реализација на практичен дел (работа на студија на случај) во јавна установа, мало, средно или големо претпријатие или домаќинство и 33 за евалуација вклучувајќи контролни тестови, дискусии и финална презентација на студијата на случај. Проверениот курс е модуларен и се состои од 12 модули (Вовед во одржлив развој, глобални економски трендови)

Грција

Според истражувањето на ОЕЦД (2015), уделот на возрасните во Грција кои постигнуваат резултати на највисоко ниво на владеење во писменоста и математиката е значително помал од просекот на

ОЕЦД, додека процентот на возрасни со пониски вештини во доменот на писменоста и математиката е многу поголем од просекот. Во истражувањето на ОЕЦД е нагласено дека големата експанзија на образованието не се претворила во подобрување на писменоста со текот на генерациите и дека возрасните родени во странство, на мајчин јазик имаат малку повисоки резултати во писменоста отколку возрасните родени во таа земја. Грција има поголем дел од просечниот дел од возрасните во Грција кои имаат пониски вештини за писменост и математика, а слабото владеење е особено застапено кај 55-65-годишниците. Исто така, поголем процент од возрасните во Грција (во споредба со просекот на ОЕЦД) не пријавиле претходно искуство со компјутери.

Поточно, „само околу еден од 20 возрасни лица во Грција го постигнуваат највисокото ниво на стручност (ниво 4 или 5) во доменот на писменоста, во споредба со околу еден од 10 возрасни (10,6%) во просек во земјите на ОЕЦД кои учествуваа во истражувањето“ и нагласено е дека околу еден од четири возрасни (26,0%) го достигнува Ниво 3 во писменоста, процент кој е под просекот на ОЕЦД од 35,4%. Исто така, „само 2,5% од возрасните во Грција го достигнуваат Ниво 3, највисокото ниво на стручност, во решавање проблеми во средини богати со технологија“. Ова е четврти најнизок процент меѓу сите земји-учеснички на ОЕЦД и значително помал од просекот на ОЕЦД од 5,4%. „За разлика од она што е забележано во другите земји, 25-34-годишниците во Грција имаат добри резултати во писменоста како и 55-65-годишниците“ и „Грција е една од ретките земји каде жените ги надминуваат мажите во писменоста“. Важно е да се спомене дека „работниците во Грција ги користат своите вештини за решавање проблеми на работа толку често колку што е просекот во земјите на ОЕЦД; но нивното владеење во овие вештини не е толку високо наградено, со повисоки плати, како во другите земји на ОЕЦД“.

Во Грција, Националната академија за дигитални вештини, иницијатива на Министерството за дигитално управување, со цел развивање и составување понуди за образовни содржини создаде онлајн платформа, која е достапна од Мај 2021 година. Програмата вклучува курсеви за наставници, претприемачи и бизнисмени, курсевиза комуникациски мрежи и сајбер безбедност, најсовремени курсеви за технологија, курсеви за дизајн и развој на софтвери за земјоделците и земјоделските претпријатија. Курсевите ги нудат и организации со признат академски и образовен престиж, како што се грчки академски институции, познати меѓународни компании, банкарски институции, телекомуникациски провајдери и организации за дигитално образование. Националната академија за дигитални вештини се стреми да игра активна улога во областа на дигиталната писменост, постојано збогатувајќи ја својата едукативна содржина за граѓаните. Има повеќе од 290 курсеви за основни и напредни нивоа кои одговараат на над 1.800 часови обука. Курсевите се поделени во следните шест тематски категории:

- Комуникација и соработка: Курсевите во областите на апликации за комуникација, работа од дома, мобилни уреди и социјални мрежи се достапни во оваа категорија.
- Интернет: Содржината на курсевите од оваа категорија, меѓу другото, спаѓа и во областите на заштита на личните податоци и безбедно пребарување на интернет.
- Секојдневни алатки: Едукативните содржини во оваа категорија се поврзани со областите на компјутерска употреба и канцелариски апликации.
- Дигитално претприемништво: Курсевите од оваа категорија се наменети за оние кои се

заинтересирани за дополнително збогатување на своето знаење за дигитален маркетинг и современиот деловен контекст.

- Компјутерски науки: Посетителот од оваа категорија може да посетува курсеви за бази на податоци, програмски јазици, сајбер безбедност, ИКТ и образование, комуникациски мрежи итн.
- Најсовремени технологии: образовните содржини од оваа категорија се поврзани со областите на вештачката интелигенција, cloud computing итн.

Конечно, навигацијата на корисникот на платформата е едноставна и пријателска. Едукативниот материјал е бесплатно достапен за секого, без сложени процедури за регистрација и секој корисник може да го избере курсот кој одговара на неговите интереси и нивото на знаење, да го посетува и да го заврши кога ќе посака.

© LAB-ADA проектно партнерство, 2023
2021-1-LT01-KA220-ADU-000033776

Оваа лиценца им дозволува на останатите да адаптираат, прилагодуваат, и да развиваат на основа на овој труд некомерцијално, се додека ни даваат признание и ги лиценцираат нивните креации под идентични услови.

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

Автори

Baciulyte Rima

Economou Despina

Filippi Maria

Ignatonis Marius

Kotsani Natalia

Kotsanis Yannis

Lozanovska Mia

Negro Antonio

Neshkoski Nikola

Pastorino Smaldone Villani Francesca

Smaldone Villani Carlo

Tosi Barbara